

PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC ĐỌC HIỂU THÔNG QUA DẠY HỌC VĂN BẢN THƠ CÓ YẾU TỐ TỰ SỰ, MIÊU TẢ TRONG NGŨ VĂN CHO HỌC SINH LỚP 6 TẠI CÁC TRƯỜNG THCS TRÊN ĐỊA BÀN QUẬN LONG BIÊN, HÀ NỘI

Phùng Thị Phương Thảo*
Email: thaophuong2898@gmail.com

Ngày tòa soạn nhận được bài báo: 10/06/2024

Ngày phản biện đánh giá: 17/12/2024

Ngày bài báo được duyệt đăng: 27/12/2024

DOI: 10.59266/houjs.2024.512

Tóm tắt: Nghiên cứu nhằm đề xuất cách thức tổ chức để phát triển năng lực đọc hiểu thông qua dạy học văn bản thơ có yếu tố tự sự, miêu tả trong Ngữ văn cho học sinh lớp 6. Phương pháp nghiên cứu lý luận, nghiên cứu thực tiễn và thực nghiệm sư phạm đã được sử dụng. Điều tra khảo sát được thực hiện với 54 giáo viên và 83 học sinh lớp 6 trên địa bàn quận Long Biên Hà Nội đã được tiến hành để có góc nhìn đầy đủ, khách quan về thực trạng dạy học thơ có yếu tố tự sự, miêu tả cho học sinh lớp 6 theo để phát triển năng lực đọc hiểu. Kết quả khảo sát cho thấy, mặc dù đã đạt được rất nhiều kết quả tích cực, việc dạy học thơ có yếu tố tự sự, miêu tả cho học sinh lớp 6 chưa hoàn toàn giúp học sinh phát triển năng lực đọc hiểu. Kết quả thực nghiệm sư phạm cho thấy tính khả thi của việc phát triển năng lực đọc hiểu thông qua dạy học văn bản thơ có yếu tố tự sự, miêu tả trong Ngữ văn cho học sinh lớp 6. Vì thế, cần nhân rộng việc dạy học để phát triển năng lực đọc hiểu đối với các thể loại văn học trong chương trình Ngữ văn phổ thông.

Từ khóa: tự sự; miêu tả; lớp 6; phát triển năng lực.

I. Đặt vấn đề

Nghị quyết Hội nghị Trung ương VIII khóa XI Đảng đã đề ra định hướng đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, theo đó đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục chính là đổi mới những vấn đề cốt lõi của giáo dục từ quan điểm, mục tiêu đến nội dung, phương pháp. Chương trình Ngữ văn 2018 (Bộ Giáo dục và Đào tạo, 2018) đã đặt ra những yêu cầu rõ ràng

về các năng lực cần phát triển của học sinh cấp THCS, nhất là với học sinh lớp 6. Trong đó, 4 kỹ năng mà học sinh cần đạt được đó là: đọc, viết, nói, nghe được dạy trên ba loại văn bản: văn học, nghị luận, thông tin. Trong chương trình Ngữ văn 6, các tác phẩm thơ có yếu tố tự sự, miêu tả chiếm số lượng khá lớn. Muốn dạy học hiệu quả Ngữ văn nói chung và các tác phẩm thơ có yếu tố tự sự, miêu tả nói riêng, giáo viên cần nghiên cứu, hiểu

*Trường THCS Phúc Đồng, Long Biên, Hà Nội

rõ chương trình cùng bộ sách lựa chọn để giảng dạy và quan trọng nhất là có sự thay đổi trong phương pháp, cách thức tổ chức hoạt động dạy học, thay đổi trong kiểm tra đánh giá... hướng tới việc dạy học hiệu quả, hướng đến việc đổi mới chương trình và thay đổi SGK cho các khối học tiếp theo. Tuy nhiên trên thực tế, nhiều giáo viên đang gặp khó khăn trong việc dạy thơ có yếu tố tự sự, miêu tả bởi học sinh vẫn còn khá lúng túng khi tiếp xúc với thể loại này.

Xuất phát từ những lí do trên, nghiên cứu nhằm mục đích đem đến cho giáo viên một ý tưởng, góp phần vào nhiệm vụ chung là đổi mới phương pháp dạy học văn, mang đến những giờ học tác phẩm văn chương thực sự hiệu quả và thúc đẩy được ý thức chủ động, tích cực của học sinh. Điều này đặc biệt quan trọng với việc dạy và học của học sinh lớp 6, bởi vì năm học lớp 6 là năm học đầu tiên của cấp THCS, là một bước ngoặt của các em học sinh trong con đường học tập, là bước đệm cho học sinh trong các năm tiếp theo đòi hỏi sự chuẩn bị kỹ càng và nền tảng cho những năm học tiếp theo.

II. Phương pháp nghiên cứu

Để đạt được mục tiêu nghiên cứu, phương pháp nghiên cứu lý luận, nghiên cứu thực tiễn và thực nghiệm sư phạm đã được sử dụng. Điều tra khảo sát được thực hiện với 54 giáo viên và 83 học sinh lớp 6 trên địa bàn quận Long Biên Hà Nội đã được tiến hành để có góc nhìn đầy đủ, khách quan về thực trạng dạy học thơ có yếu tố tự sự, miêu tả cho học sinh lớp 6 theo định hướng phát triển năng lực. Các trường và học sinh được khảo sát được lựa chọn với chất lượng khác nhau để đảm bảo mẫu nghiên cứu có tính đại diện và toàn diện. Bên cạnh đó, nhằm khẳng định tính hiệu quả và khả thi của những cách thức tổ chức dạy học thơ có yếu tố tự sự, miêu tả cho học sinh lớp 6 theo định hướng phát

triển năng lực, phương pháp thực nghiệm sư phạm đã được sử dụng. Thống kê kết quả thực nghiệm giữa lớp thực nghiệm và lớp đối chứng giúp đánh giá được mức độ tiếp nhận của học sinh và đưa ra những điều chỉnh phù hợp trong việc dạy học thơ có yếu tố tự sự, miêu tả cho học sinh lớp 6 theo định hướng phát triển năng lực nhằm đạt hiệu quả dạy học cao nhất.

III. Kết quả nghiên cứu

3.1. Một số vấn đề về phát triển năng lực đọc hiểu thông qua dạy học văn bản thơ có yếu tố tự sự, miêu tả trong Ngữ văn cho học sinh lớp 6

Thơ có yếu tố tự sự, miêu tả thể hiện đặc trưng của thể loại thơ nói chung như ngôn ngữ giàu nhạc tính, có tính hàm súc; phương thức biểu hiện trữ tình. Mỗi bài thơ là một cấu trúc ngôn ngữ đặc biệt với vần điệu và sự sắp xếp các dòng thơ, khổ thơ, đoạn thơ làm nên một hình thức có tính tạo hình. Thơ có yếu tố tự sự, miêu tả có đặc trưng riêng thể hiện ở hình thức cốt truyện của văn bản thơ; thời gian, không gian và sự kiện cụ thể; nhân vật trong văn bản thơ được khắc họa toàn diện, sinh động; ngôn ngữ đời thường đa thanh, đa điệu.

Dưới đây chúng tôi xin cụ thể hóa các hoạt động tổ chức dạy học với các bước cụ thể nhằm phát triển năng lực đọc hiểu cho học sinh lớp 6 ở phạm vi thơ có yếu tố tự sự, miêu tả.

3.1.1. Trước giờ học

Đầu tiên, GV hướng dẫn HS xác định mục tiêu của bài học. Sau đó, GV hướng dẫn HS đọc phần 1: Chuẩn bị và đọc 2 lần văn bản.

3.1.2. Trong giờ học

Hoạt động 1: Khởi động và xác định vấn đề

Để tạo tâm thế đọc cho HS, GV tạo trò chơi ô chữ, cuộc thi tổ chức trên

phần mềm PowerPoint hoặc các câu hỏi trắc nghiệm trên phần mềm Plicker; kể chuyện; chiếu đoạn phim, hình ảnh về tác giả, tác phẩm hay đọc những bài thơ liên quan về văn bản sẽ học...

Hoạt động 2: Hình thành kiến thức, kỹ năng

a) Hướng dẫn học sinh tìm hiểu yếu tố hình thức của thơ

* Hướng dẫn học sinh tìm hiểu dòng thơ, vần thơ, nhịp thơ: Trước hết, GV hướng dẫn HS nhận biết được yếu tố hình thức đặc trưng của một văn bản thơ nói chung như dòng thơ, vần thơ, nhịp thơ qua chiến thuật *mối quan hệ hỏi đáp* sử dụng trong quá trình dạy học.

* Hướng dẫn HS tìm hiểu yếu tố tự sự, miêu tả: Bên cạnh yếu tố vần, nhịp, dòng thơ; khi đọc thơ có yếu tố tự sự, miêu tả HS cần nhận diện được các yếu tố tự sự, bối cảnh, nhân vật, cốt truyện, các chi tiết miêu tả, song cần lưu ý các yếu tố này nhằm phục vụ việc bộc lộ tình cảm, cảm xúc của nhân vật trữ tình với đối tượng và góp phần thể hiện đề tài, chủ đề, ý nghĩa,... của bài thơ.

* Hướng dẫn HS tìm hiểu biện pháp tu từ: Thể loại thơ nói chung và thơ có yếu tố tự sự, miêu tả nói riêng là mảnh đất màu mỡ để người đọc tắm mình trong thế giới cảm xúc đa dạng và mãnh liệt, đòi hỏi người đọc – HS khi đọc và tìm hiểu chi tiết về tác phẩm, người học phải thâm nhập trực tiếp vào tác phẩm thơ, trực tiếp khám phá cái hay, cái đẹp sau lớp vỏ ngôn từ. Để làm được điều này, GV thiết kế nhiệm vụ học tập giúp người học tiến hành song song hai nhiệm vụ: giải mã và kiến tạo nghĩa của văn bản.

b) Hướng dẫn HS tìm hiểu các yếu tố nội dung của thơ

* Hướng dẫn HS đọc tên văn bản để xác định đề tài của thơ: Trình tự khai thác

các khía cạnh tên văn bản phổ biến nhất nên là nhận diện – phân tích – đánh giá, tương ứng với các dạng câu hỏi thường gặp như: Tên văn bản thể hiện yếu tố gì của thơ có yếu tố tự sự, miêu tả? Cách đặt tên như vậy nói lên điều gì, có tác dụng gì? Vì sao bài thơ lại được đặt tên như vậy? Đặt bằng tên khác có được không?

* Hướng dẫn HS xác định chủ đề của thơ: GV sử dụng Chiến thuật Mối quan hệ nhận thức và siêu nhận thức: Học sinh đồng thời là độc giả kết nối những tri thức, trải nghiệm đọc, vốn sống có trước với những điều đang được đọc; hiểu được mối liên hệ giữa văn bản và ngữ cảnh lịch sử, xã hội, văn hóa,... trong quá trình đọc; hiểu mối quan hệ giữa kiến thức và con đường tìm kiếm kiến thức trong quá trình đọc hiểu văn bản

* Hướng dẫn HS liên hệ, so sánh, kết nối: Thông qua đọc hiểu văn bản thơ có yếu tố tự sự, miêu tả để giúp HS nêu được bài học về cách nghĩ và cách ứng xử của cá nhân do bài thơ đã đọc gợi ra, GV có thể tổ chức cho HS thảo luận câu hỏi: Em rút ra cho mình những bài học nào sau khi học xong văn bản thơ có yếu tố tự sự, miêu tả này? GV sử dụng kỹ thuật khăn trải bàn để HS nêu được ý kiến cá nhân sau đó tổng hợp đưa ra ý kiến, quan điểm chung của cả nhóm.

Hoạt động 3: GV hướng dẫn HS luyện tập và vận dụng

HS cần rèn luyện đào sâu, mở rộng vốn kiến thức dựa trên cơ sở tri thức vừa khám phá bằng nhiều cách: làm trắc nghiệm, trả lời câu hỏi, thảo luận theo tổ để thực hiện dự án, hoàn thành nhiệm vụ: làm bài tập viết đoạn văn cảm nhận, miêu tả, vẽ tranh, sáng tác truyện hoặc quay video...

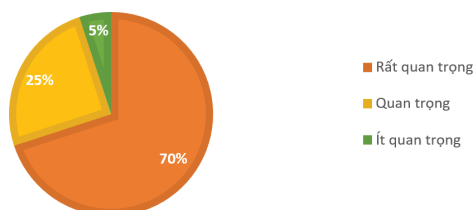
3.1.3. Sau giờ học

GV hướng dẫn HS đọc trước văn bản thơ có yếu tố tự sự, miêu tả tiếp theo

và trả lời các câu hỏi liên quan đến văn bản trong sách Ngữ văn.

3.2. Kết quả khảo sát thực trạng dạy học đọc hiểu thơ có yếu tố tự sự, miêu tả cho HS lớp 6 ở trường THCS hiện nay

3.2.1. Thực trạng dạy của giáo viên

Nguồn: Tác giả khảo sát và tổng hợp

Hình 1. Đánh giá vai trò văn bản thơ có yếu tố tự sự, miêu tả trong SGK Ngữ văn 6

Bảng 1. Mức độ sử dụng các phương pháp dạy học tích cực của giáo viên khi dạy học văn bản thơ có yếu tố tự sự, miêu tả cho học sinh lớp 6

Các phương pháp dạy học tích cực	Mức độ sử dụng (số lượng/%)							
	Thường xuyên		Thỉnh thoảng		Hiếm khi		Chưa bao giờ	
1. Dạy học dựa trên dự án	2	3,7%	15	27,8%	32	59,3%	5	9,2%
2. Dạy học hợp tác	38	70,4%	9	16,7%	6	11,1%	1	1,8%
3. Dạy học giải quyết vấn đề	17	31,5%	15	27,8%	22	40,7%	0	0%
4. Đàm thoại gợi mở	42	77,8%	12	22,2%	0	0%	0	0%
5. Đóng vai	14	25,9%	18	33,3%	18	33,3%	4	7,5%
6. Dạy học theo mẫu	46	85,2%	8	14,8%	0	0%	0	0%
7. Sử dụng trò chơi	30	55,6%	24	44,4%	0	0%	0	0%
8. Khác: e-learning	28	51,9%	16	29,6%	4	7,4%	6	11,1%
Trung bình	217		117		82		16	
Mức độ sử dụng	50,2%		27,1%		19%		3,7%	

Nguồn: Tác giả khảo sát và tổng hợp

Nhìn vào bảng số liệu, có thể thấy giáo viên sử dụng thường xuyên nhất phương pháp dạy học theo mẫu (85%), sau đó đến đàm thoại gợi mở (78%) và dạy học hợp tác (72%). Nguyên nhân là vì các phương pháp này dễ thực hiện và có

Có tới 95% giáo viên được khảo sát nhận thức rõ vai trò, tầm quan trọng của văn bản thơ có yếu tố tự sự, miêu tả trong hệ thống nội dung học tập của học sinh lớp 6. Tuy nhiên, vẫn có bộ phận không nhỏ, chiếm 5% giáo viên được khảo sát vẫn chưa nhận thức đúng về mức độ quan trọng của sự có mặt văn bản thơ có yếu tố tự sự, miêu tả đối với học sinh.

- Đánh giá về mức độ hiệu quả cũng như những thuận lợi, khó khăn trong việc sử dụng các phương pháp, kỹ thuật dạy học tích cực trong dạy học văn bản thơ có yếu tố tự sự, miêu tả:

thể áp dụng cho nhiều tiết học. Ngược lại, đa số giáo viên ít hoặc thậm chí chưa bao giờ sử dụng phương pháp dạy học dự án bởi phương pháp này khó thực hiện, tốn kém nhiều thời gian và công sức của cả giáo viên và học sinh.

Bảng 2. Mức độ sử dụng các kỹ thuật dạy học tích cực của giáo viên trong dạy học các văn bản thơ có yếu tố tự sự, miêu tả lớp 6

Các kỹ thuật dạy học tích cực	Mức độ sử dụng: số thầy cô (%)			
	Thường xuyên	Thỉnh thoảng	Hiếm khi	Chưa bao giờ
1. Khăn trải bàn	65%	30%	5%	0%
2. Sơ đồ tư duy	91%	9%	0%	0%

Các kĩ thuật dạy học tích cực	Mức độ sử dụng: số thầy cô (%)			
	Thường xuyên	Thỉnh thoảng	Hiếm khi	Chưa bao giờ
3. Phòng tranh	0%	26%	41%	33%
4. kwl (kwlh)	44%	15%	26%	15%
5. Bảng bốn ô vuông	0%	15%	20%	65%
6. Tranh luận ủng hộ - phản đối	30%	30%	9%	31%
7. Trình bày một phút	41%	26%	9%	24%
8. Chia sẻ nhóm đôi (think-pair-share)	85%	15%	0%	0%
9. Kipling (5w1h)	44%	20%	36%	0%
10. Điền khuyết	67%	17%	5%	11%
Trung bình	25	10	8	11
Mức độ sử dụng	46,3%	18,5%	14,8%	20,4%

Nguồn: Tác giả khảo sát và tổng hợp

Việc sử dụng các phương pháp, kĩ thuật dạy học tích cực trong dạy học thơ có yếu tố tự sự, miêu tả trong sgk ngữ văn 6 được tiến hành đa dạng nhiều cách thức, hình thức. Đây là một kết quả khả

quan cho quá trình đổi mới, giáo viên không ngại thay đổi, những đóng góp này của các giáo viên là tiền đề quan trọng hướng đến phát triển việc dạy học tích cực.

*Bảng 3. Những khó khăn của giáo viên trong việc vận dụng các phương pháp và kĩ thuật dạy học tích cực để dạy học thơ có yếu tố tự sự, miêu tả**

Những khó khăn	Mức độ
1, Không thành thạo trong tổ chức, sử dụng các phương pháp kĩ thuật dạy học tích cực.	(38,9%)
2, Trình độ học sinh ở mức yếu, giao nhiệm vụ không hiệu quả, học sinh không chủ động và tỏ ra khó chịu khi tham gia.	(94,4%)
3, Điều kiện về không gian học, thiết bị học tập không đầy đủ.	(27,8%)
4, Giáo viên chỉ được chỉ đạo, không được tập huấn, hướng dẫn cụ thể, không hiểu rõ bản chất của các phương pháp và kĩ thuật dạy học tích cực.	(38,9%)
5, Áp lực ôn thi và chạy đua thành tích đầu ra, không có thời gian để hoạt động.	(55,5%)
6, Khác:	(22,2%)

* Giáo viên trả lời nếu hầu hết các phương pháp và kĩ thuật dạy học đều được đánh giá ở mức độ “hiếm khi”, “chưa bao giờ” (có 18/54 thầy cô lựa chọn phần này – chiếm 33%)

Nguồn: Tác giả khảo sát và tổng hợp

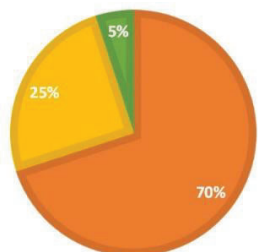
Từ kết quả khảo sát trên, có thể nhận thấy một số khó khăn. Về phía học sinh: một số lớp, trường có số lượng học sinh ở mức yếu, trung bình khá cao, mất gốc, gần như không hợp tác với việc tổ chức của giáo viên. Về phía giáo viên: một số giáo viên không có đủ thời gian để chuẩn bị công phu các hoạt động học tập, có những giáo viên chưa hiểu rõ bản chất của các phương pháp, kĩ thuật dạy học tích cực nên chỉ sử dụng những phương pháp đơn

giản, dễ triển khai. Về các điều kiện khách quan khác: số tiết ít, khó triển khai hiệu quả hoạt động, học sinh cuối cấp không có nhiều thời gian để hoạt động, điều kiện không gia và các thiết bị học tập hạn chế.

3.2.2. Thực trạng học của học sinh:

Để thấy được thực trạng của việc học thơ có yếu tố tự sự, miêu tả trong SGK Ngữ văn 6 – bộ Cánh Diều và mức độ hứng thú của học sinh khi tiếp cận với thể loại này, chúng tôi tiến hành khảo sát

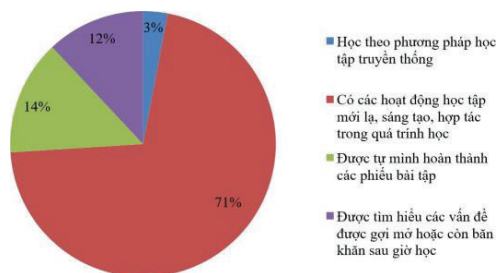
và thu được kết quả sau: Dung lượng bài học dài, không hấp dẫn (5%); Các nhiệm vụ, hoạt động học tập khiến em không có hứng thú (70%); Chưa tìm được cách ghi nhớ bài học (25%).

Hình 2. Những khó khăn của học sinh khi học thơ có yếu tố tự sự, miêu tả

Nguồn: Tác giả khảo sát và tổng hợp

Tiếp theo, chúng tôi quan tâm đến những phương pháp và thao tác học tập của học sinh đối với thơ có yếu tố tự sự, miêu tả để từ đó đánh giá về cách học theo định hướng phát triển năng lực.

Hình 3. Hình thức học tập học sinh mong muốn khi học thơ có yếu tố tự sự, miêu tả

Nguồn: Tác giả khảo sát và tổng hợp

Qua khảo sát, có thể thấy nhu cầu được thay đổi không khí giờ học của học sinh là rất lớn. Chỉ có 3% số học sinh lựa chọn muốn được học tập theo phương pháp học tập truyền thống. Có đến 71% học sinh mong muốn được học tập với các hoạt động học tập mới lạ, sáng tạo. Ngoài ra, học sinh cũng có nhu cầu được thể hiện năng lực tự học, tự tìm tòi khám phá cũng như những hoạt động học tập sau giờ học

để khơi sâu vấn đề. Đó là một thực tế và cũng là yêu cầu thúc đẩy chúng tôi trong quá trình nghiên cứu. Từ kết quả khảo sát, chúng tôi nhận thấy một số điều như sau: Phần lớn học sinh đều có hứng thú nhất định đối với việc học các tác phẩm thơ nói chung và thơ có yếu tố tự sự, miêu tả nói riêng, một số học sinh không mấy yêu thích vì ngại tìm hiểu. Kết quả này cho thấy những đặc điểm đa dạng của học sinh, đây sẽ là thách thức đặt ra cho giáo viên trong quá trình sử dụng các phương pháp, kỹ thuật dạy học tích cực để tổ chức một giờ dạy đọc hiểu văn bản thơ có yếu tố tự sự, miêu tả để phát triển năng lực hiệu quả. Bên cạnh những tín hiệu tích cực, cũng còn tồn tại một số điều giáo viên cần lưu ý khi học sinh có chia sẻ về sự khó khăn khi hoạt động giữa các thành viên, điểm mạnh của các thành viên chưa được khai thác hợp lý,... do vậy, giáo viên phải luôn đồng hành để hỗ trợ học sinh trong quá trình hoạt động.

3.3. Kết quả thực nghiệm sư phạm

Mục đích, yêu cầu thực nghiệm

Khẳng định tính khả thi và tính hiệu quả của cách thức tổ chức hoạt động dạy đọc hiểu thơ có yếu tố tự sự, miêu tả cho học sinh lớp 6 theo hướng phát triển năng lực (theo sách Ngữ văn - Bộ Cánh diều).

Thời gian, địa bàn, đối tượng thực nghiệm

Thời gian thực nghiệm: học kì I - năm học 2022 - 2023

Địa bàn: trường THCS Phúc Đồng – Long Biên - Hà Nội

Đối tượng: lớp 6A1 - THCS Phúc Đồng có 40 HS và lớp 6A6 - THCS Phúc Đồng có 43 HS.

Cách thức thực nghiệm

Chúng tôi tiến hành dạy học thực nghiệm và đối chứng ở hai lớp 6A6 và 6A1 tại trường THCS Phúc Đồng có năng

lực tương đương. Ở hai lớp, khi dạy học thơ có yếu tố tự sự, miêu tả chúng tôi chọn dạy bài “Đêm nay Bác không ngủ” trong hai tiết. Giáo viên lớp thực nghiệm sử dụng giáo án vận dụng các phương pháp dạy học tích cực theo định hướng phát triển năng lực. Sau khi dạy bài học thơ có yếu tố tự sự miêu tả, chúng tôi tiến hành kiểm tra đánh giá kết quả thông qua bài kiểm tra thường xuyên và định kì.

Kết quả thực nghiệm

Quá trình thực nghiệm đã đạt được các mục tiêu đặt ra trong quá trình nghiên cứu với các kết quả khả quan. Học sinh tự tin thảo luận, lắng nghe, chia sẻ ý kiến. Vì thế không khí lớp học trở nên sôi nổi, học sinh chủ động, sáng tạo trong việc tiếp nhận tri thức và các em có khả năng phát triển kĩ năng viết, nói và nghe, thay vì một kĩ năng đọc hiểu như trước kia nên học sinh cảm thấy thích học.

Đánh giá kết quả thực nghiệm

Sau khi thống kê, tổng hợp kết quả, so sánh đối chiếu giữa lớp đối chứng và lớp thực nghiệm, chúng tôi bước đầu có những nhận xét như sau:

- Kết quả học tập của lớp thực nghiệm cao hơn lớp đối chứng. Điều này chứng tỏ việc dạy học thơ có yếu tố tự sự, miêu tả theo hướng tích hợp bốn hoạt động đọc, viết, nói và nghe có vận dụng các chiến thuật dạy học, kĩ thuật dạy học tích cực sẽ giúp học sinh hiểu chắc kiến thức bài học; đáp ứng tốt xu hướng đổi mới kiểm tra đánh giá hiện nay. Hướng nghiên cứu của đề tài có tính khả thi, đạt kết quả dạy học cao.

- Nội dung của giáo án thực nghiệm đạt được yêu cầu đặt ra. Việc xây dựng các nhiệm vụ học tập khi kết hợp với mô hình dạy học 3 giai đoạn (trước, trong và sau khi học), các phương pháp và phương tiện dạy học khác đã phát huy được tính tích cực, chủ động, sáng tạo và hứng thú cho học sinh, bước đầu đã phát huy được năng lực ở những học sinh có năng khiếu môn văn.

- Từ kết quả và những đánh giá về quá trình thực nghiệm, có thể khẳng định việc áp dụng quy trình dạy học đã mang lại hiệu quả tích cực trong việc nâng cao chất lượng giảng dạy môn văn, đặc biệt phát huy được tính tích cực, chủ động, sáng tạo và hứng thú cho học sinh khi học bộ môn này, khắc phục được tình trạng không khí giờ học nặng nề, nhàm chán trong phần lớn các giờ học văn ở trường THCS hiện nay.

IV. Một số khuyến nghị và kết luận

Trong quá trình dạy học thơ có yếu tố tự sự, miêu tả cho học sinh lớp 6 theo định hướng phát triển năng lực, chúng tôi có một số khuyến nghị:

Về phía giáo viên: Để dạy học thơ có yếu tố tự sự, miêu tả theo định hướng phát triển năng lực có hiệu quả, giáo viên cần trang bị những tri thức cơ bản trong dạy học thể loại thơ có yếu tố tự sự, miêu tả, không ngừng nâng cao trình độ chuyên môn, tích cực áp dụng, đổi mới các phương pháp, hình thức tổ chức dạy học, đổi mới kiểm tra đánh giá để nâng cao kết quả dạy học môn ngữ văn nói riêng và kết quả dạy học các môn học nói chung.

Về phía học sinh: Để giờ học thơ có yếu tố tự sự, miêu tả có hiệu quả, học sinh cần có ý thức chủ động, tích cực trong việc chuẩn bị bài trước khi đến lớp, khi đến lớp, cần hăng hái tham gia vào các hoạt động học tập, hình thành cho bản thân kĩ năng tự học, tự khám phá, chiếm lĩnh kiến thức.

Về phía nhà trường: Nhà trường cần tạo điều kiện thuận lợi cho giáo viên thực hiện đổi mới pph. Có biện pháp quản lí, chỉ đạo đổi mới PPDH trong nhà trường một cách có hiệu quả; thường xuyên tổ chức thực hiện, kiểm tra đánh giá các hoạt động dạy và học theo hướng đổi mới PPDH. Tổ chức trao đổi kinh nghiệm giữa các lớp, các khóa học với nhau; động viên, khen thưởng kịp thời những giáo viên thực hiện có hiệu quả đổi mới PPDH.

Về phía các nhà quản lý giáo dục: Các nhà quản lý giáo dục cần quan tâm nhiều hơn tới việc đầu tư cơ sở vật chất, trang thiết bị hiện đại cho trường học để tạo điều kiện cho việc tổ chức các hoạt động dạy học hiện đại. Bên cạnh đó cần có những chính sách phù hợp trong giáo dục hiện nay như tổ chức các hội nghị khoa học, các hướng dẫn về nội dung và phương pháp giảng dạy, tăng cường nghiên cứu khoa học giáo dục.

Tài liệu tham khảo

- [1]. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018), *Chương trình giáo dục phổ thông môn Ngữ văn*, NXB Giáo dục, Hà Nội.
- [2]. Nguyễn Trọng Hoàn (2015), bài viết “Đổi mới tư duy tổ chức dạy học Ngữ văn nhằm thực hiện mục tiêu thỏa mãn nhu cầu phát triển và phát huy tiềm năng sáng tạo của mỗi cá nhân”, *Tạp chí Khoa học*, Đại học Tân Trào, Tuyên Quang.
- [3]. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2014), *Dạy học và kiểm tra đánh giá theo định hướng phát triển năng lực học sinh môn Ngữ văn Trung học phổ thông*, Hà Nội.
- [4]. Nguyễn Viết Chữ (2014), *Phương pháp dạy học tác phẩm văn chương (theo loại thể)*, NXB Đại học Sư phạm, Hà Nội.
- [5]. Đỗ Ngọc Thống (Tổng chủ biên), Phạm Thị Thu Hiền (Chủ biên), Bùi Minh Đức, Đỗ Thu Hà, Lê Thị Minh Nguyệt (2018), *Dạy học phát triển năng lực môn Ngữ văn trung học cơ sở*, NXB Đại học Sư phạm, Hà Nội.
- [6]. Lê Bá Hán (chủ biên), Trần Đình Sử, Nguyễn Khắc Phi (1999), *Từ điển thuật ngữ văn học*, NXB Đại học Quốc gia Hà Nội, Hà Nội.

DEVELOPING READING – COMPREHENSION CAPACITY THROUGH TEACHING POETRY WITH NARRATIVE AND DESCRIPTIVE ELEMENTS IN LITERATURE FOR 6TH GRADE STUDENTS: RESEARCH AT SECONDARY SCHOOLS IN LONG BIEN DISTRICT, HANOI

Phung Thi Phuong Thao[†]

Abstract: *The study proposes ways to organize research to develop reading–comprehension capacity through teaching poetry with narrative and descriptive elements in Literature to 6th-grade students. Methods such as essay, practical, and pedagogical experiments were used. A survey was conducted with 54 teachers and 162 6th-grade students in Long Bien district, Hanoi, to have a complete and objective perspective on the current situation of teaching poetry with narrative elements for 6th-grade students in the direction of reading-comprehension capacity development. Survey results show that, although many positive results have been achieved, teaching poetry with narrative and descriptive elements for 6th-grade students has not ultimately helped students develop reading comprehension capacity. The results of pedagogical experiments show the feasibility of reading–comprehension capacity through teaching poetry with narrative and descriptive elements in Literature to 6th-grade students. Therefore, it is necessary to replicate teaching to develop reading comprehension capacity for literary genres in the general language program.*

Keywords: *narrative; descriptive; 6th grade; capacity development.*

[†] Phuc Dong Secondary School